

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 23 mars 1939 kl. 4 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner angående utredning om viss ändring i gällande bestämmelser om lindring i eller befrielse från skatt för dödsbo samt angående lindring i skattskyldigheten för åldringar och dödsbon.

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet hava hänvisats följande, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen:

1) motionen nr 225 i andra kammaren av herr *Wallén*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag rörande sådan ändring i gällande skattelagar att dödsbo i de fall där beskattningsnämnd har befogenhet att medgiva lindring eller befrielse från skatt — med undantag för objektskatt — skall utan vidare tillgodonjuta skattefrihet»; samt

2) motionen nr 230 i andra kammaren av herr *Annér*, däri hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t ville i samband med pågående utredningar angående omläggning av beskattningen jämväl låta utreda och till riksdagen avgiva förslag om lindring beträffande åldringar åliggande skattskyldighet samt likaledes om höjning av det belopp för tillgångarna i dödsbo, inom vilket enligt gällande skattelagar beskattningsnämnd kan befria från skattskyldighet resp. medgiva skattelindring».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärernas yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Jämligt 55 § kommunalskattelagen må dödsbo, därest behållningen i boet efter avliden skattskyldig, som vid dödsfallet varit här i riket bosatt, ej överstigit 20,000 kronor samt den avlidne efterlämnat make, oförsörjda barn eller andra bodelägare, som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning, kunna av beskattningsnämnd helt eller delvis befrias från skattskyldighet för sådan den avlidnes inkomst, som skolat upptagas till beskattning under det år, han avlidit, eller under året näst därefter. Därest den avlidne efterlämnat mer än två bodelägare, som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning, må sådan befrielse kunna medgivas,

om behållningen i boet ej överstigit 30,000 kronor. Fråga om sådan befrielse skall upptagas beträffande inkomst, som skolat taxeras under dödsåret, av beskattningsnämnd för detta eller nästpåföljande år och beträffande inkomst, som skolat taxeras under året efter dödsåret, av beskattningsnämnd för detta år. Liknande bestämmelser finnas i 15 § 2 mom. kommunal-skattelagen rörande fastighetsskatt samt i 23 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt i fråga om taxering till sådan skatt för inkomst och förmögenhet.

I motionen II: 225 har bland annat framhållits, att de flesta dödsbon på grund av bristande kännedom om gällande bestämmelser icke begärde befrielse helt eller delvis från skatt i förevarande fall, samt att beskattningsnämnderna icke hade skyldighet att utan särskild framställning medgiva dylik befrielse. För att bestämmelserna skulle komma att medföra den med dem avsedda effekten borde de avfattas på sådant sätt, att rätten att erhålla befrielse respektive lindring i skattskyldigheten icke borde vara beroende på framställning från dödsbo utan borde tillkomma sådan skattskyldig utan vidare i den utsträckning och under de förutsättningar, som angåves i gällande bestämmelser. Undantag borde dock därvid göras för fastighets-skatten.

I motionen II: 230 har bland annat anförts, att de medborgare, som genom sparsamhet samlade kapital eller på annat sätt försäkrade sig om inkomst till täckande av sina levnadskostnader på ålderdomen, ur samhällsynpunkt vore mera värdefulla än de som icke vårdade sig härom. I förra fallet icke blott ökades den ekonomiska motståndskraften och minskades i motsvarande grad understödsbehovet hos åldringarna utan även främjades kapitalbildningen. Det vore därför riktigt, att stat och kommun visade sin uppskattning av den individuella ansvarskänslan mot den förstnämnda kategorien medborgare och bidroge till att underlätta deras självförsörjning. Dessa båda syften syntes kunna vinnas genom införande av ett skattefritt avdrag utöver redan nu stadgade för personer, som uppnått förslagsvis 67 år. Ett ytterligare skäl härför vore, att en åldrings inkomst icke borde beskattas lika hårt som en fullt arbetsför persons inkomst. Det föreslagna avdraget borde bestämmas till 500 kronor och följa en lämpligt avvägd fallande skala för att helt upphöra vid en inkomst av förslagsvis 5,000 kronor.

Gällande bestämmelser om beskattning av dödsbon vore för många mycket betungande, särskilt för de fall, då tillgångarna vore svåra att omsätta i penningar. Gränsen för lindring i beskattningen av dödsbon borde därför höjas till förslagsvis 40,000 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 24 februari 1939 har chefen för finansdepartementet bemyndigats tillkalla en sakkunnig att inom departementet biträda med utredning av frågan, huruvida och i vad mån en utsträckning borde ske av rätten till skattebefrielse beträffande avliden persons inkomst och förmögenhet. Av statsrådsprotokollet i ärendet framgår, att utredningen skall så bedrivas, att förslag i frågan kan föreläggas 1940 års riksdag.

I de föreliggande motionerna har föreslagits ändring av gällande bestämmelser rörande befrielse helt eller delvis från skattskyldighet för avliden persons inkomst och förmögenhet. På sätt framgår av den förut lämnade redogörelsen, är denna fråga redan föremål för utredning inom finansdepartementet. Med hänsyn härtill och då nämnda utredning förväntas kunna slutföras inom sådan tid, att förslag till ändrade bestämmelser i ämnet kan föreläggas nästa års riksdag, anser sig utskottet icke böra föreslå någon åtgärd i anledning av motionerna II: 225 och 230 i denna del.

I motionen II: 230 har ifrågasatts lindring i den åldringar åliggande skattskyldigheten för inkomst och förmögenhet. Beträffande detta spörsmål får utskottet erinra om, att enligt den grundläggande principen för vår inkomstbeskattning skall envar erlägga skatt efter förmåga. Genom systemet med skattefria avdrag har i anslutning till nämnda princip avsetts att uppnå differentiering efter familjestorlek mellan skattskyldiga i ett och samma inkomstläge. Oavsett denna differentiering kunna emellertid på grund av olika individuella förhållanden ofta stora olikheter i skatteförmågan för samma inkomstläge förefinnas. I syfte att utjämna de olikheter i skatteförmågan, som föranledas av vissa sådana mera allmänt förekommande omständigheter, som verka nedsättande å skatteförmågan, ha i skattelagstiftningen införts bestämmelser om särskilda avdrag vid ömmande omständigheter. Dyliga avdrag kunna av beskattningsnämnderna beviljas skattskyldig vid den kommunala taxeringen med högst 700 kronor och vid den statliga taxeringen med högst 1,000 kronor. Bland de särskilda omständigheter, som finnas angivna i dessa bestämmelser, märkes en grupp, där den nedsatta skatteförmågan beror på den skattskyldiges ålderdom.

Vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 258 till 1938 års riksdag med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen med mera var jämväl frågan om särskilda avdrag vid ömmande omständigheter föremål för riksdagens uppmärksamhet. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 32 framhöll bevillningsutskottet i likhet med 1936 års skattekommitté och vederbörande departementschef betydelsen av en utvidgad tillämpning av bestämmelserna i detta ämne. Bevillningsutskottet anförde även, att genom en riktig användning av sagda bestämmelser borde i många fall kunna uppnås en differentiering efter skatteförmågan i de individuella fallen mellan skattskyldiga i ett och samma inkomstläge utöver den som åstadkommes genom familjeavdragen. Vidare underströk bevillningsutskottet, att nedsättningen i skatteförmågan principiellt icke vore bunden till vissa inkomstskikt utan att bestämmelserna borde kunna tillämpas ganska långt upp i inkomstskikten.

På grund av den ståndpunkt, 1938 års riksdag intagit till frågan om tillämpningen av bestämmelserna angående avdrag för ömmande omständigheter, torde kunna förväntas, att den äldre, mera snäva praxis på ifrågasvarande område kommer att ändras så att dyliga avdrag av beskattningsmyndigheterna medgivs sådana skattskyldiga, varom nu är fråga, vid den kommunala och den statliga taxeringen i större utsträckning än som hittills

varit förhållandet. Vid en sådan utveckling av ifrågavarande praxis torde det av motionären avsedda syftet att ernå lindring i åldringars beskattning kunna bli bättre tillgodosett än enligt motionärens förslag och utan att något avsteg behöver ske från den för vår inkomstbeskattning grundläggande principen. Med hänsyn till det anförda och då det dessutom torde kunna antagas, att kommunalskatteberedningen och 1936 års skattekommitté i samband med prövningen av ett flertal andra, med den nu förevarande frågan nära sammanhängande spörsmål komma att ägna jämväl den i motionen II: 230 berörda frågan om åldringars beskattning närmare uppmärksamhet, anser sig utskottet icke böra föreslå någon åtgärd i anledning av sistnämnda motion, i vad den nu berörts.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att motionen II: 225 av herr Wallén, om viss ändring i gällande bestämmelser om lindring i eller befrielse från skatt för dödsbo, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt
- 2) att motionen II: 230 av herr Annér, angående lindring i skattskyldigheten för åldringar och dödsbon, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 mars 1939.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande: se under betänkandet nr 11.